

İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama

An Example of Drama Application And Drama in Elementary Education

Necmettin KARAKAYA

G. Ü, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Ankara-TÜRKİYE
e-mail:neckara@gazi. edu. tr

ÖZET

Eğitim ve öğretimde öğrencileri ezberleten, düşünmeye sevk etmeyen, çocuğun sürekli dinlediği bir sistem artık çağımızda kabul görmemektedir. Bunun yerine karşılaştığı problemlere çözüm önerileri getiren, yaşadığı çevreyi sorgulayabilen ve ileri boyutlara taşıyan, duygularını ve aklını birlikte kullanan, bilgiyi özümseyerek onu işe dönüştüren bireylerin yetişmesi öngörülmektedir. Bunun için "drama" eğitim ve öğretimde çok büyük bir önem taşımaktadır.

Drama, bir konunun canlandırılması sırasında konuyu öğretirken empati kurma, beden dilini kullanma, rol oynama, hayal kurma, rahatlatma, iletişim ve etkileşim becerilerini kazandırması ile eğitim ve öğretimi desteklemektedir.

Bu makalede; Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında verilmekte olan "İlköğretimde Drama" ders konularından hareket ederek dramanın ilköğretim çağı çocuklarının öğrenme ve gelişimlerine olan etkilerine örnek bir uygulama ile ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Drama, Öğrenme, Gelişim, Etki, Uygulama, Örnek.

ABSTRACT

An educational system which directs students to memorize, become passive listeners, and present from thinking, questioning, and searching is not being advocated in the new era, Contrary, a system which raises individuals who are capable of making suggestions to solve problems, questioning and developing the environment, in which they live, use their minds and emotions together and consuming the knowledge and transforming it to production is being accepted. In this framework, the role of drama in education and teaching is very important

During the animations and teaching of subjects, drama supports educations and teaching by providing advantages for conducting empathy, using body language, role playing, relaxing, dreaming and acquiring communication skills.

The purpose of this study is with an example to show the influence of drama lecture subjects on elementary children' learning and developments taught at Gazi Faculty of Education, Elementary Department, Classroom Teacher Program.

Keywords: Elementary, Educations, Drama, Teaching, Development, Effect, Application, Example.

1. Giriş

Drama, eğitim ve öğretimde yeni bir oluşumdur. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırma yapabilmesine, diğer insanlarla olan ilişkilerini, paylaşmayı ve nihayet etkili öğrenebilmesini engeller. Drama ise çocuğun yaratıcılığını geliştiren, yetiştiren ve onu hayata hazırlayan hem başlı başına bir eğitim alanı hem de etkili bir öğretim yöntemidir (MEB, 1999:7).

İlköğretimde drama; bir grup çalışmasıdır. Yaparak-yaşayarak öğrenmenin kalıcı olmasına, ders konularının kolaylaşmasına, soyut kavramların somutlaştırılmasına, etkin ve anlamlı bir öğrenmenin sağlanmasına, çalışır (Hatipoğlu, 2006:2). Geleneksel öğrenme anlayışına bağlı kalınmadan öğrencilerin doğal, zihinsel, ruhsal, sosyal, cinsel ve fiziksel gelişimlerinin kapasitesini artırır.

Drama, tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insana uygulanarak kendini gerçekleştirilecek nesilleri yetiştirebilir (Okvuran, 1995:187).

1. 1. Dramanın Önemi

Bilim ve teknolojinin çok hızlı geliştiği çağımızda insanoğlu bu çağa uygun niteliklere sahip olabilmek soruları ile karşı-karşıya kalmaktadır. Yaşanılan çağa uyum sağlayabilmek için ülkeler, eğitim

kurumlarını bu durumlara göre planlamak ve programlamak zorundadırlar. Çağdaş, kişilik sahibi, demokratik, laik, hayatı algılayabilen ve sorgulayabilen, kendini ifade edebilen, etkin, üretebilen, kendine güvenebilen, kitleleri etkileyebilen bireyleri yetiştirebilmek için de eğitim sistemlerini düzenlemek zorundadırlar. Drama, bu özellikleri öğrencilere kazandıran bir bilim ve sanat'tır. Drama bir bilim dalıdır. Bir

alanın bilim dalı olabilmesi için yönetiminin olması gerekir. Bilimler alanına giren olay ve olguları kendine has olan yöntemlerle inceleyerek doğru olan bilgileri ortaya koyarlar. Dramanın kendine özgü yöntemlerinin başında iletişim, pandomim (sözsüz iletişim), doğaçlama, beden dilini kullanma, gösterip yaptırma, taklit ettirme, empati kurma, rol oynama, hayal kurma, canlandırma, değerlendirme gelir. Ayrıca drama, eğitim ve öğretimde kullanılan her türlü öğretim yöntem ve tekniklerinden de yararlanır. Böylece ortaya bir sanat eseri çıkar. (Aris, 1995:3, 4). Sanat, eğitim ve öğretimin temel taşlarından biridir. Eksikliği halinde kişilik ve sosyal gelişimlerde boşluklar doğurabileceği gibi olumsuz etkileri de olabilir. Dramanın sanat'la ilişkisi vardır. Sanat'la yapılan eğitim ve öğretimlerde öğrenciler düşünmeyi öğrenmesine, bedensel ve ruhsal yönden gelişmesine ve onlara yaratıcılık yollarının açılmasına katkıda bulunur. (İspiroğlu, 1994:49)

Drama, sanat yolu ile yapmış olduğu eğitim faaliyetlerinde çocukların duygularını eğitir. Duyguları eğitilmemiş kimseler çevrede olup bitenlere karşı duyarsızdırlar. Bu kimseler bakar ama görmez, işitir ama duymaz olurlar. Sanat, insanların güzellik anlayışlarının gelişmesini sağlayan bir felsefe dalıdır. bu dal; insanlar için neyin güzel, neyin çirkin ve zararlı olduğunu araştırır (İspiroğlu, 1994:9). drama bunları kolaylaştırarak duyu organlarının gelişimine etki eder. Duyuları eğitilmiş olan kişiler ise daha kolay ve çabuk öğrenirler. Bu sebeple drama; öğrenmeyi hayat içinde sunması, dış etkenlerden soyutlaması, çocuğun bilgilerini öznelştirmesi, öğrenmeyi ve bilgiyi fonksiyonel kılması, öğrenmeyi aktif hale getirmesi ve öğrenmede öğrencilerin gelişimsel özelliklerini harekete geçirmesi açısından önemlidir. (Adıgüzel, 2002:82)

1. 2. Drama Bir Oyun mudur?

Oyun, öğrencilerin hayal gücünü geliştirir. Hayal edilen her şeyde oyunsu öğeler vardır. Rol oynayan kişi bir başkası gibi düşünmeye, hissetmeye ve davranmaya çalışır.

Eflatun; “Çocuk oyunla büyür”, Zalmann; “Okullarımıza öğleden önce teorik dersler yerine oyun, halk dansları, topluca yürüyüşler koyun, Pazar günlerini oyun günleri olarak değerlendirin.” Frobel; “Oyunlar çocuğun hayatının bir çekirdeğidir, bütün

insanlar orada gelişir, büyür, olgunlaşır ve insanın en güzel, en olumlu yetenekleri orada yükselir.”, Guts Muths; “vücudun ve fikrin gelişmesinde oyunun rolü başta gelir, bunu böyle bil, programını ona göre düzenle!”, H. Spencer; “oyun, çocukta harcanmamış, birikmiş bir enerji tüketimidir.”, J. J, Rousseau; ”Önce çocuğun duyu organları eğitilmelidir; bu da ancak oyunla mümkündür. ”, J. Paual; ”Oyun insanoğlunun ilk bilincidir.” I. Kant; “Oyun, bütün ve uyumlu bir faaliyettir. ”, Fenelon ; ”Bütün öğretim oyun ve eğlenceye dayanmalıdır.” , Schiller; “Güzel sanatın başlangıcı oyundur.” ve Piere De Coubertin ise “Oyun çocukları sosyal eğitime yöneltir”, demişlerdir.

Sınıf içi oyunlar çocukların kelime dağarcığını zenginleştirir, duyu organlarını geliştirir, dikkatinin arttırır ve onlara beceri kazandırır. (Francis, 1981:14)

Eğitsel oyunların temelinde kişilerin sahip oldukları dikkat, zeka ve motorik özelliklerle bir şeye en iyi benzeme veya kurallar çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşma, üstün gelme olgusu vardır. Oyun, çocuğun en temel ihtiyacıdır. Oyun fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel gelişim için önemlidir. Oyun, çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Oyun; insan ilişkilerini, yardımlaşmayı, konuşmayı, bilgi edinmeyi, deneyim kazandırmayı, psikomotor gelişim duygusal ve sosyal gelişimi de etkiler. Yetişkinlik için hazırlık aşamasıdır. Oyun, çocuğun ders çalışması kadar önemlidir.

Çocuklar, çevrelerinde gördükleri uğraş ve becerileri oyunlarında canlandırır, dener ve uygularlar. Gelecekte yaşayacakları rolleri (annelik, babalık vb.), karşılaşacakları olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini oyunlarda yaşayarak öğrenirler.

Drama da bir oyundur. Oyunun bütün özellikleri dramada da mevcuttur. Dramada yaşamın yansınması canlandırma yolu ile olur. Bu canlandırmada rol oynayan yalnızca insan görünümünde değil hayvan, bitki, nesne, böcek gibi görünümlemlerle de seyirci önüne çıkar. Ancak bunların tümünde insan ve

insanı ilgilendiren şeyler vardır. (Özcan, 2004:6) Drama, özgür bir ortamda oynanan bir oyundur. (MEB, 1999:14) Dramada önemli olan her çocuğun etkinliklere içtenlikle katılmasıdır. Çünkü drama çocuğun hata yapma korkusunun önüne geçmesi ile birlikte oyundan ayrılır ve kopar. Böylece drama, eğitimde drama adını alır. (Önder, 2002:28)

Drama oyunun tüm özelliklerinden yararlanarak “hedef”lerini ortaya koyar. Oyunun hedefleri ile benzerliği bulunan dramanın hedeflerini şöyle sıralayabiliriz: (Finlay-Johson, 1987:25-256)

- Çocuklarda yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlamak,
- Çocuklarda eleştirel düşünme yeteneğini kazandırmak,
- Çocuklarda sosyal gelişim ve birlikte çalışma alışkanlıklarını kazandırmak,
- Çocuklarda kendine güven duyma ve karar verme becerilerini kazandırmak,
- Çocuklarda dil ve iletişim becerilerini kazandırmak,
- Çocuklarda imgelem gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirmek’tir.

Dramanın hedefleri çocukların oyuna başlaması ile birlikte gelişmekte ve giderek sistematik bir niteliğe ulaşmaktadır. Drama, çocukların oyunlarından hareket ederek kendi sistemini kurmaktadır. Oyun, dramanın gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Çocuğun sosyal ve psikolojik yönden de kişilik kazanmasına katkıda bulunur. (Seachore, 1976:48-49)

1. 3. Dramanın Gelişimine Genel Bir Bakış

Gelişmiş ülkelerde drama, “ Drama in Education-Eğitimde Drama-”olarak geçmiş 40 yıl öncesine kadar dayanır.

Ülkemizde ise drama, ilk olarak Milli Eğitim Bakanlığı 1951 yılında orta okul programlarına, 1968’de ise ilkokul programlarına almıştır.

Drama; yapmak, uğraşmak, yaptırarak öğrenmek anlamına gelen Yunanca “dran” kelimesinin “dromenen” olarak türetilmesinden gelir. Anlamı seyirliktir. (And, 1974:17) And’a göre; (1974:5-6) dramanın izleri, seyirlik, adı altında Anadolu oyunlarında rastlanır. Aynı durum M. Ö. V. yüzyıllarda Eski Yunan arkaik çağlarında Tanrı Dionisos adına yapılan şöenlerde “şükür” anlamına gelen ve tamamen doğaçlamaya dayalı olarak oynanan dini içerikli temsiller, halkın da katılımıyla birlikte tam bir antik tiyatro niteliğini taşımaktaydı. (And, 1974:71)

M. Ö. VI. Yüzyılda ise Eski Yunan şairlerinden Sophakles, aynen bu dini nitelikteki oyunlara yazılı metin haline getirerek Yunan Tragedyasının doğmasına zemin hazırlamıştır.

Türkçe’de drama, Fransızca’da kullanılan “drama” sözcüğü alınarak “acıklı” anlamında kullanılmıştır. Acıklı film, acıklı tiyatro, acıklı oyun gibi.

Drama, Amerika’da da “Creative Drama –Yaratıcı Drama –“, İngiltere’de “Drama in Education-Eğitimde Drama-“ ve Almanca’da “Schulspiel, spielun Interaktion-Okul ve Etkileşim-”olarak değerlendirmiştir.

1998’li yıllarından itibaren drama ülkemizde “ilköğretimde Drama” adı altında programlanarak Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümlerine bağlı Sınıf Öğretmenliği, Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında zorunlu dersler arasında yer almıştır. Bugün Türkiye’nin pek çok yerinde “drama” ile ilgili Yüksek Lisans ve Doktora tezlerinin yapılması dramanın önemini gün geçtikçe arttırmaktadır.

Drama, bir yaratıcılığı gerektiren dersler arasındadır. Sanatın tüm dalları ile ilişkilidir. Bu sebeple drama yapmak isteyen bir öğretmenin; kendine güvenme, teknik bilgilere sahip olma, özgür düşünme, ön yargılardan uzaklaşma, yeti ve yeteneklerini sonuna kadar kullanma ve drama eğitimini almış olabilme gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir. (Özcan, 2004:18-19) Bu özellikler yaratıcılıkla ilgilidir. Yaratıcılık ise doğumla ilgili bir özelliktir. Ama iyi bir drama eğitimi ile bu özelliklere kısmen yaklaşılabilir. Bu sebeple drama yapmak isteyen bir öğretmen drama esnasında yönetici, yönlendirici, katılımcı, pedagoğ, psikoloğ durumundadır. Çünkü dramanın gerçekleşebilmesi için drama grubu içinde tartışma, fikir alışverişi yapma, değerlendirme, yargılama, eleştirme gibi dramanın teknik özellikleri vardır. (Adıgüzel, 2002:82) Bütün bunların sevk ve idaresi drama yapan öğretmene düşmektedir. Görüldüğü gibi drama öğretmeni dramayı eğitsel bilim ve sanatsal bir yöntem olarak görmelidir. Drama dersinin mecburi dersler arasında yer aldığı kurumlarda drama dersi; öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek üzere onlara fırsat ve imkan veren gelişim düzeylerine uyaran, yaratıcı güçlerini geliştiren, katılımcı ve öğrenci merkezli bir

etkinlikler örüntüsü olarak görülmektedir. (Adıgüzel, 2002:31) Drama dersinin en önemli özelliği; yaratıcı, yapıcı, işbirlikçi, problemleri çözen ve kendini gerçekleştirebilen bireyler yetiştirmektedir.

Bu özelliklerin öğrencilere ulaşabilmesini sağlamada drama öğretmenine büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Günümüzde, eğitim ve öğretimde, iş hayatında, ticaretle ve sanatta rekabetin artması, çalışan annelerin çocuklarına fazla vakit ayıramaması, televizyonlardaki çeşitli programların çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri, iç göçlerin ve boşanmaların artması sebebiyle çocukların risk altında yaşamaları ve geleneksel eğitim anlayışından bir türlü kurtulamamaları vb. gibi hususlar drama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının daha da artmasına neden olmaktadır. Bu sebeple drama uygulamalarına bilhassa ilköğretimde önemle yer verilmelidir.

2. İlköğretimde Drama

İlköğretimde drama; bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir düşünceyi, bir yaşantıyı, bir olay ve olguyu yada herhangi bir dersin konusunu tiyatro tekniklerinden yararlanarak, oyun ve oyunlar geliştirerek canlandırmaktır. (San, 1991:1 ; Üstündağ, 2002:201).

İlköğretimde drama ile öğrenciler; dil ve düşüncede gelişme, güven duygusunu kazanma, benlik kavramlarında pekişme, kendini gerçekleştirme, empati kurma, yardımseverlik ve işbirliği ruhunu geliştirebilme gibi bilişsel ve duyuşsal özellikler kazanırlar.

İlköğretimde drama aynı zamanda bir oyundur. Ders konuları oyun şekline dönüştürülerek öğrencilerde konuların kalıcılığını sağlayabilme esası vardır. Ders konularının oyun şeklinde verilmesi ile birlikte öğrenciler sınama ve denemeyi öğrenir, hayal kurar, cesaret kazanır, problemlerini çözer, yaratma güçlerini geliştirir ve rahatlamaya çalışır. (Slade, 1971:42). Bu durum çocuğun sosyal, etik ve psikolojik yönden kişilik kazanmasına (Seachove, 1976:48), Taklit ve rol yoluyla kişiliğini özelleştirerek, hayatta karşılaşıcağı yeni durum ve problemlere dönüştürerek öğrenmeyi

doğal ve kolay bir yol haline getirir. (Kase; Polisini, 1989:41) Bu aynı zamanda dramanın da amaçları arasında yer alan temel düşüncelerdir.

2. 1. İlköğretimde Dramanın Amaçları

İlköğretimde dramanın amaçları; öğrencilerin yaşına, eğitim ve öğretim basamağına, ders konularının özelliklerine, ders konularının hedef-davranışlarına, sınıf atmosferine, dramada rol alacak olan öğrencilerin yapısına göre değişebilir. Amaçların değişken olması “drama”nın bir özelliğidir. Bu durumdan endişeye düşmemek gerekir. Ancak drama’da vazgeçilmesi düşünülmeyen temel amaçlar vardır ki bunlar şunlardır:

Duyguları dışa vurabilme:Drama, öğrencilerin çeşitli duygularını estetik bir tatminle ifade edebilmelerini sağlar. Drama ile öğrenciler gerilimlerinden kurtulur ve böylece duygusal yönden gelişmesini sağlar.

Hayal gücünü geliştirebilme:İlköğretim öğrencilerinin hayal güçleri yetişkinlerden daha zengin konumundadır. Drama’da “hayal gücü” önemli bir yer tutar. Hayal gücü yoksa drama da

yoktur. Çocukların doğumla getirdikleri bu güç, drama oyunları ile harekete geçer. Hayal gücü yaratıcı güçler arasında yer alır. Drama oyunları ile bu güçler geliştirilir.

Bağımsız düşünme gücünü ifade edebilme:Drama, grupta yapılan bir çalışmayı içerdiğinden ele alınan bir drama projesinde öğrenciler birbirleri ile tartışarak ve düşüncelerini ortaya koyarak toplu bir üretimin ortaya çıkmasını sağlarlar ve bu durum öğrencileri cesaretlendirir. Böylece öğrenciler bir grup önünde düşüncelerini korkusuzca ve özgürce ifade edebilme yetkisini kazandıkları gibi başkalarının da duygu ve düşüncelerine daha duyarlı olmaları sağlanır.

Sosyal ve işbirliği bilincini geliştirebilme:Drama’da bir öğrenci herhangi bir rolün canlandırılmasını üstlendiği zaman o rolün sürecine kapılarak canlandığı rolü anlamaya çalışır. Dramadaki rollerle öğrenciler çok çeşitli bilgilerle donanırlar. Öğrenciler, canlandıkları rollerin bir benzeri ile sosyal hayatlarında karşılaştıklarında

daha duyarlı ve daha tutarlı tutum ve tavır sergileyebilirler. Drama bir grup çalışması olduğundan işbirliğini gerektirir.

İşbirliği, dramayı harekete ve eyleme geçiren bir temel öğedir. Çocuklar dramada, işbirliği içinde rollerini oynarlarken hem arkadaşlarını anlamaya çalışırlar hem de işbirliğinin ne gibi sonuçlar ve ürünler ortaya çıkardığını öğrenerek kendilerini geliştirirler. Dramada işbirliği, öğrencilerin öğrenme gücünü kuvvetlendirerek onları öğrenme ve öğretme ortamına hazırlar

2. 2. İlköğretimde Dramanın Öğrenci Gelişimine Etkisi

İlköğretimde dramanın amacına paralel olarak ilköğretimin temel amacı öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. Bu amacın gerçekleşebilmesi için gerekli zihinsel beceriler, etkili akıl yürütme, eleştireci düşünme ve problem çözme gibi becerilerin gerçekleşmesinde ilköğretim programlarında bulunan tüm dersler etkilidir. İlköğretim çağı, çocukların bedensel ve zihinsel olarak hızla geliştiği bir dönemdir. Bu durum, öğrencilerin hem zihinsel yeterliliklerinin bilinmesini hem de öğretilen derslerin bu yeterliliklere göre düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrenciler duyu organları aracılığı ile öğrenirler. Öğrencilerin duyu organlarına hitap edecek öğrenme ve öğretme araçlarını öğrenmeye katmak öğrenmenin temel şartlarından biridir. Ders konularının gözle görülmesi, elle tutulması, parçalara ayrılabilmesi öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi unutulmasını da azaltabilir. Aktif etkinliklere dayalı dramada öğrenciler canlandıracağı ders konularına bağlantılı olarak öğretim materyalleri kullanmakta, gruptaki arkadaşları ile çözüm stratejilerini tartışmakta, beden dilini kullanmakta, grup içinde canlandıracağı nesnenin rolünün oynayarak kendi kavramlarını geliştirip birleştirmekte ve böylece öğrenciler “öğrenci merkezli aktivite”ler geliştirerek enerjilerini öğrenmeye kanalize edebilmektedirler. Bu sebeple ilköğretimde drama bir yaşama sanatıdır. (Nutku, 1997:45-46) Öğrenciler becerilerin, öğrencilerin yaşamındaki diğer durumlara genellemeler yapabilmesi çok daha fazla olabilmektedir.

İlköğretim çağı çocukların gelişiminde dramanın çok önemli bir yeri ve rolü vardır. Drama ortamında eğitim ve öğretim verildiğinde öğrencilerin bilişsel, psikomotor,

fiziksel, duygusal, cinsel ve sosyal gelişimlerinin ilke ve unsurları vurgulanarak eğitim ve öğretimle ilgili bilgilerin uzun süre kalıcılığı sağlanabilmektedir. Dramanın öğrencilerin gelişimine olan etkilerini şöyle sıralayabiliriz:

2. 2. 1. Dramanın Bilişsel Gelişime Etkisi

İlköğretim çağı öğrencilerin kendilerine özgü bir dünya görüşleri vardır. Bu çağın çocukları içinde yaşadığı dünyasını anlamaya çalışır. Çocuklarda; yaş grubuna, olgunlaşma hızına ve özel yaşantılarına göre zihinsel yeteneklerinde değişimler görülür. Mantıksal düşünmeye başlar ve düşüncelerinde hareketlilik artar. Nesnelerin sayısı, renk, biçim, kitle, ağırlık, hacim v. b gibi özelliklerin değerlendirilmeleri bu dönemde oluşur. Soyut düşünme yetisi somut bir biçimde yerine oturmamıştır. Özgürlük, onur, ulus, ülke, ölüm gibi soyut kavramları ve benzetmeleri somut anlamlarıyla benimserler. (Acun; Gülay, 1992:44-45)

İlköğretimde ders konularının drama yöntemiyle verilmesi sürecinde çocukların bilişsel gelişimlerinde belirgin bir şekilde artmalar görülür. Çocuklar dramaya esas olacak olan ders konularıyla ilgili olarak canlandırabilecekleri roller aracılığıyla bilişsel evrelerinde derinlikler kazanır. Konu ile bağlantılı olan nesnelere, olaylar ve olguları grup arkadaşları aracılığıyla doğru ve olumlu değerlendirmelere ulaşabilirler. Bu durum aynı zamanda bilişsel gelişim evresinin de bir sonucudur. Drama bu evrenin doğru olarak değerlendirilmesine, bir çok soyut ve somut kavramların doğru olarak algılanmasına katkıda bulunur.

2. 2. 2. Duygusal Gelişime Etkisi

Çevremizden iç dünyamıza etki eden veya içimizden gelen duyguların bize hoş gelip gelmemesi hali duygusal gelişim ile ilgili boyutlardır.

İnsanlar çevre ile etkileşim halinde iken az ya da çok elem veya haz içindedirler. Çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, onlarda, çeşitli duyguların oluşmasına zemin hazırlayabilir. Örneğin; ihtiyaçları karşılanmış olan çocuklar çok mutlu olurlarken bunun tersi vaki olduğunda ise mutsuz olabilirler.

İlköğretim çağı çocuklarda duygusal tepkiler öğrenme ve olgunlaşma ile beraber farklılıklar gösterebilir. Çocuğun içinde yaşadığı ortam ve şartlar, iç salgı bezleri duygusal gelişimde önemli rol oynarlar. Çocuklara ilgi, sevgi ve güven içinde bir ortam sunulabilir. Çocukların duygusal gelişimi olumlu bir gelişim izleyebilir. Drama, çocukların olumlu, duygusal gelişimlerinin sağlanmasında önemli bir göreve üstlenmiştir. Drama ile öğretimde çocuklar yaparak-yaşayarak bir öğrenme sürecine tabi olurlarken diğer yönden de canlandırdığı rol ile beraber arkadaş grupları ile olan ilişkilerinden de etkilenerek bir çok olumsuz tutum ve davranışlarından da arınmış olacaklardır. Çünkü; dramada, sürekli olarak bir etkileşim ve aktivite vardır. Çocuklar, canlandırdıkları rollerle bu sürecin bizzat içindedirler. Her etkileşim ve yapılan her aktivitede çocukları ileri boyutlara taşıyacağından, ilköğretim çağı çocuklarının duygusal gelişimlerinden ve çocukların ruh sağlıkları açısından olumlu ilişkilerin başlatılmasında en iyi ortamı hazırlarlar. Çocuğun duygusal yaşantısında drama aktiviteleri çocuğun kendi dünyasında bağımsız özgür hareket etmesini sağlayarak duygusal rahatlamaya sevk eder. (Hatipoğlu, 2006:29)

İlköğretimde en iyi aktiviteler drama yöntemi ile derslerin işlenmesi ile elde edilebilir.

Drama ile çocuklar yeni deneyimler kazanır, canlandırdıkları rollerle kendilerini geleceğe hazırlarlar, sevmeyi, sevinmeyi, paylaşmayı, tartışmayı, kuralları, hayalkurmamayı, doğruyu, iyiyi, mükemmeli, sorumlu- luğu zaman zaman ön planda veya geri planda kalmayı öğrenir. Böylece mücadele azimleri de gelişir. Bu sebeple drama; pasifleri aktifleştirir, korkakları ise cesaretlendirir. (Hazar, 1997:16) Bütün bunları çocuklar canlandıracakları roller aracılığı ile içtekileri dışa yansıtarak duygusal gelişimlerinde herhangi bir engele maruz kalmadan rahatlamaya çalışarak öz güven duygusunu kazanırlar. (Hatipoğlu, 2006:28)

2. 2. 3. Sosyal Gelişime Etkisi

Sosyal gelişim, insanın içinde bulunduğu toplumun kendisinden beklediği yada yapmasını istemediği davranışlarını yapacak şekilde gelişmesine sağlanmasıyla ilgili süreçleri kapsar. (Acun; Gülay, 1992:66)

İlköğretim çağı çocuklarının sosyal gelişime fiziki ve duygusal gelişimlerine paralel bir yol izler. Çocukların toplumsal özellik kazanması çevre ve çevre aracılığıyla o çevrenin kültürüne

girmesiyle olur. Örneğin; arkadaşlık; sevgi ve düşünce alışverişinden doğar. Arkadaşlık, çocukları bencil davranışlardan uzaklaştırır. Her çocuk arkadaş edinme ve bir gruba katılma ihtiyacını duyar. Bu temel bir sosyal ihtiyaçtır. Çünkü, çocuklar, toplumda geçerli olan kural ve değer yargılarını öğrenme ve bunlarla uyum içinde olması bu temel ihtiyacın olumlu olarak başlamasına bağlıdır. Sosyal yaşantılar, çocukların sosyalleşmesinde toplum adamı olmasında önemli yer tutar. Çocuklar drama etkinlikleri ile canlandıracağı rollerle hayatı drama içerisinde test ederek kendilerini şekillendirebilirler. Drama yoluyla çocuklar aynı zamanda toplumsallaşmayı da öğrenir. Gerçek hayatta kazanılan olumlu ve olumsuz nitelikler drama içerisinde sınanarak olumlu niteliklerin kazanılmasına çalışılır.

İlköğretimde derslerin drama yöntemi ile verilmesi halinde çocuklar:

- Temel ihtiyaçlarını giderme,
- Davranışlarını toplumun değer yargılarına göre düzenlemede,
- Olumsuz davranışlarını en aza indirmede,
- Toplumca onanmış davranışları alışkanlık haline getirmede,
- Gelenek ve göreneklere uygun bir biçimde davranmada,
- Başkaları ile iyi ilişkiler içinde bulunmada,
- Kendine karşı saygılı olmada,
- Toplumda saygın ve örnek bir kişilik sergilemede,
- Gelecek çağlardaki sosyal gelişiminin temel taşlarını oluşturmada,
- Toplumdaki diğer kişi ve kurumlarla iletişim ve etkileşimi sağlamada,

Gibi toplumsal özellikler kazanarak çevre ve çevre aracılığıyla o çevrenin kültürüne girmesi, benimsemesi, kaynaşması ve nihayet bütünleşmesi daha kolay kazanmış olurlar. (Poyraz, 1999:41)

2. 2. 4. Psikomotor Gelişime Etkisi

Psikomotor gelişim, fiziksel büyüme ve gelişme ile birlikte, beyin ve omurilik gelişimi sonucunda organizmanın isteme bağlı olarak hareketlilik kazanmasıdır. (Karadağ; Çalışkan, 2005:25)

Çocuk, doğduğunda tepkiye hazır olma, durgun hareket, eşgüdüm, dinamik, dikkat ve esneklik gibi psikomotor yeteneklere sahiptir. İlköğretim çağına kadar bu yetenekler artan bir hızda sınama ve yanılgılarla kişiliğe yansır. Drama yöntemi ile işlenen ders konuları sırasında çocukların bu yetenekleri sağlıklı bir şekilde gelişmeye devam eder. Dramada ilk defa canlandıracağı bir rol'de çocuklar çekingenlik gösterebilir, rollerini nasıl canlandıracağını bilmeyebilir hatta drama oynamaktan korkabilirler. Bu durum, normal bir çocuğun iradesini gereği gibi kullanamamasından kaynaklanır. Psikomotor gelişiminde bir bozukluğun olabileceği düşünülmemelidir.

Daha önce hiç görmediği, denemediği, kendisine tamamen yabancı olan bir drama etkinliği ile karşı karşıya gelen çocuklar, drama grubu içinde arkadaşları ile birlikte daha kolay yapabilirler. (Poyraz, 1999:41). Drama sayesinde psikomotor becerileri, gücü, tepkisi, dikkati artar, küçük kaslar denetim altına alınır, organları eş güdümlü ve denge, hareketlerde esneklik ve çeviklik sağlanır. (Seyrek; Sun, 1991:51-53)

2. 2. 5. Fiziksel Gelişime Etkisi

Fiziksel gelişim, büyüyen bir organizmanın dokularının yapısında ve biyokimyasal bileşiminde oluşan değişiklikler sonucu olgunlaşması ve biyolojik fonksiyonlarının farklılık göstermesidir.

Fiziksel gelişme, düzenli, uyumlu ve sürekli bir ilerlemeyi kapsamaktadır. Drama etkinliklerinde çocuğun canlandığı rollere göre bazı hareketleri sürekli olarak tekrarlaması onun doğal olarak kas gelişimini hızlandıracak ve güçlendirecektir. Dramadaki hareketlilik öncelikle solunum, dolaşım, sindirim sistemini olumlu olarak etkilenmekte ve iç salgı bezlerinin daha fazla salgılama yapmasına katkıda bulunarak çocuğun fiziksel gelişimini hızlandıracaktır. Her şeyden önce beslenme için aldığı kaloriyi hareketlerle tükettiğinden dolayı sağlıklı beslenmesine yardımcı olacaktır.

Doğal gelişim süreci içinde iştahı yerinde olan çocuk aldığı besinleri hareketlerle ve dramada canlandırdığı rol'le birleştirdiği zaman;

- Adale ve tendonlarında güçlenme,
- Kuvvet, dayanıklılık ve çabukluk,
- Kemik yapısı ve eklemlerde güçlenme ve gelişme,
- Organizmada bağışıklık sisteminde gelişme,
- Bedeni çalıştırma,
- Kan dolaşımında hızlanma,
- Dokuların daha fazla besin almasını sağlama,
- Solunumda hızlanma,

Meydana gelerek onların sağlıklı ve dayanıklı olmasını, olumlu bir biçimde etki edecektir.

2. 2. 6. Cinsel Gelişime Etkisi

İnsanın cinsel büyümesi, bu büyümeye karşı sağlıklı bir tavır takınması, cinsel problemlerini yenebilmesi ve yeterli olmasını içeren gelişime cinsel gelişim denir.

İnsanların cinsel gelişiminde karşılaştığı problemlerin çoğunluğu okul yaşlarına rastlar. Öğrencilerin çevresiyle uyum içinde olmasını, ruh sağlığının yerinde olmasını, duygusal gerilimlerden kurtulması isteniyorsa onların cinsel gelişimi ile yakından ilgilenmeli ve gerekli rehberliğin yapılması gerekir. (Binbaşoğlu, 1978:232)

Ülkemizde pek çok ana-baba, toplumumuzun kültürel yapısı nedeniyle cinselliği bir tabu olarak görüp algılamaktadırlar. Oysa insan doğumdan itibaren cinsiyetini tanımaya, cinse özgü hareket ve kişilik kazanmaya, ergenlikte ise fizyolojik olarak büyüme ve salgı bezlerinin devreye girmesi ile cinselliğe ilgi duymaya başlarlar. İşte bu büyüme döngüsünün içinde çocuk şekillenip yoğrulurken kafasında beliren sorulara doğru cevaplar bulması çok önemlidir. Çocuğun bu dönemdeki cinsellikle ilgili sorularına mantıklı, bilimsel ve doğru cevaplar verilmesi aile ve eğitim kurumlarının rehberlikte bulunmasına bağlıdır. Aksi taktirde çocuklar, cinsel karmaşık bir döneme hazırlanmış

olurlar. Bu durumda çocuklar ergenliğe özgü bunalım ve hatalara düşebilirler (Başaran, 1976:43).

İlköğretim çağı çocukların, aile ortamından çıkıp dış dünyaya açıldığı, toplumsal çevreye karıştığı çağdır. Bu devrede çocuğun kişilik gelişimi devam ederken bekleyebilme ve engellere karşı koyma toleransı artar. Dünyası genişleyen çocuk hayali kahramanlar yaratır. Çocuk çeteleri bu dönemde oluşur. Zayıfı ezme, lider olma dürtüleri ortaya çıkar.

Çocuk canlı ve hareketlidir. Enerjiktir, fiziki yönden güçlenmiştir. Bu çocuklara drama yöntemi ile eğitim ve öğretim verildiğinde öğrenciler, özellikle sosyal içerikli ders konularında üstlendikleri rollere uygun canlandırma yaptıklarında cinsel gelişimle ilgili olumsuz tutum ve davranışlar olumlu yöne dönüşebilir. Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerindeki aile, arkadaş, toplum, iş v. b. gibi konularda çocuğun canlandıracağı rollerle cinsel kimliğe kavuşabilirler. Böylece çocuklar drama yöntemi ile yapılan öğretimlerde;

- Aile hayatını kavrarlar
- Soyut düşüncelerini geliştirirler
- İyi ile doğruyu, kötü ile yanlış seçme yeteneğini geliştirirler
- Kelime haznelerini zenginleştirirler.
- Beğenilme duygularını ön plana çıkarırlar.
- Enerjilerini olumlu yönde kullanırlar.
- Arkadaş gruplarına katılırlar.
- İleriki yaşlarda sağlıklı bir kadın ve erkek olabilme becerisine ulaşırlar.
- Sorunlarını araştırarak çözümleyebilirler.
- Sağlıklı cinsel gelişim evresini başarı ile geçirecek sağlıklı birey olurlar
- Aşırı duygusallıktan kurtulurlar.

3. İlköğretimde Uygulamalı Drama ve Bir Örnek

İlköğretimde drama, “Hazırlıksız-Doğaçlama –” ve “Hazırlıklı-Planlı- ” olmak üzere iki şekilde yapılır,

“Hazırlıksız” drama tamamen “doğaçlama” tekniğine dayalı olarak yapılan bir drama türüdür. Eğer bir sınıf öğretmeni herhangi bir ders konusunu sınıfta işlerken veya işledikten sonra “doğaçlama” tekniği ile drama yapmak istiyorsa bir ön hazırlık yapmasına hiç ihtiyacı yok, demektir. İşlenen ders konusunun içinde geçen bir nesne, bir olay, bir düşünce “taklit” yolu ile öğrencilerden canlandırılması istenir. Öğrenciler, konuya bağlantılı olarak canlandırdıkları nesneyi nasıl algılıyorsa öğretmenin rehberliğinde rolünü oynamaya çalışır. Canlandırmanın sürecine diğer öğrencilerden bazı katılımlar olabilir. Böylece bir kişinin başlattığı bir canlandırmaya sınıfça katılmalar olabilir. Örneğin, ders konusu “Evde aile ilişkileri” ise, ders işlendikten veya işlenirken drama öğretmeni “ailede baba nasıl olmalıdır?”, şeklinde bir soru sorsa, öğrencilerden biri de bu soruyu cevaplasa, öğretmen de “gel bakalım ailede iyi bir baba nasıl olmalıdır, neler yapmalıdır, sen bir baba ol ve bize bunları canlandır?”, dese, öğrencide bu rolü oynarken anlattıklarının içinde anne, kız ve erkek çocukları geçse bu kişiler de diğer öğrencilere rol olarak verdiğinde ortaya bir aile dramasının ortaya çıktığı görülür.

Bir öğrenci ile başlayan drama diğer öğrencilerin katılımıyla çok boyutlu aktivitelere ulaşılmış olunur. Doğaçlamanın canlılık kazanması drama öğretmenin becerisine dayalıdır. “Hazırlıksız Drama” yapmak çok zor bir çalışmadır. İstenildiği gibi gitmeyebilir. Öğrencileri olumsuz etkileyebilir ve dramayı başarısızlığa sevk edebilir. Burada konuya ilişkin drama “Hazırlıklı Drama” dır.

3. 1. Hazırlıklı Drama

İlköğretimde “hazırlıklı drama”, planlı çalışmayı gerektirir. Drama yapacak olan öğretmen anlatmış olduğu ders konusu üzerinde yazılı olarak bir drama senaryosu hazırlar. Ders konusunu canlandıracak olan öğrencilere drama senaryosu dağıtılarak üzerinde provalar yapılır ve gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra sınıf içinde oynanır. Sınıf öğretmeni “hazırlıklı drama” yapacaksa, kesinlikle drama eğitimin almış olması gerekmektedir. “Hazırlıklı drama”, iki ana bölümden meydana gelir. Birinci bölümde “drama planı” (ekte görüldüğü gibi) yer alır.

Bu planın içinde; “Drama dersinin adı”, “Draması yapılacak ünite”, “üniteden seçilen drama ders konusu”, “Drama sınıfı”, “yaş grubu”, “Dramanın süresi”, “Dramada kullanılacak yöntemler”, “Dramada kullanılacak araç ve gereçler”, “Dramanın amacı”, “Dramanın hedef ve davranışları-kazanımlar- ”, yer alır.

İkinci bölümde “dramanın aşamaları” yer alır. Dramaya aktivite kazandıran bölümdür. Örnek uygulaması ektedir. Bu çalışmanın amacı açısından bölümdeki aşamaların açıklanmasına ihtiyaç vardır.

3. 1. 1. Hazırlıklı Dramanın Aşamaları

a. Hazırlık Aşaması

Hazırlık aşamasında iki temel öğeyi göz önünde tutmak gerekir. Birincisi öğretmenin, ikinci ise öğrencilerin drama çalışmasıyla ilgili hazırlığıdır. Öğretmen hangi ders konusunun dramasını yapmak istiyorsa araç, gereç ve drama materyallerini önceden hazırlayarak sınıfa gelmelidir. Hazırlık, dramanın bir ön çalışmasıdır. Öğretmen bu aşamada (ek'teki örnekte de görüldüğü gibi) ; sınıfla iletişime girerek öğrencileri meraklandırmaya çalışır, karşılıklı sorular sorulur, konu ile bağlantılı olarak bir öykü anlatılır ve üzerinde fikir tartışmaları yapılır. Öğretmen öğrencileri gözler, yönlendirir, düşündürür, bazen düşünceler üzerinde canlandırmalar yapılır ve böylece öğrencileri dramaya doğru güdülemeye çalışır. Bu aşama hazırlıklı olabildiği gibi hazırlıksız da olabilir. Doğaçlama tekniğinden bolca yararlanmak gerekir. Aşamanın sonlarına doğru etkileşime geçirilir.

b. Isınma Aşaması

Bu aşamada öğretmenin yönetici ve yönlendirici özellikleri baskın durumdadır. Öğrencileri yavaş yavaş drama atmosferinin sürecine itmeye çalışır. Anlatılan ders konusu eğlenceli ifadelerle genel bir tekrarı yapılır. Amaç, dram konusunun öğrencilerin zihninde pekişmesini sağlamaktır. Konuşulanların taklidi, canlandırılması öğrencilerden istenebilir. Yapan olduğu gibi yapamayanlarda olabilir. Bunlar üzerinde durulmaz. Önemli olan öğrencileri cesaretlendirmek, konunun orijinalleşmesine çalışmak öğrencilerin drama yapıp yapmayacaklarına ilişkin tutum ve davranışlarını

değerlendirmek ve nihayet onların etik ve estetik özelliklerini ortaya çıkarılmasına çalışmaktır. (Örnek:Ek'te).

Isınma aşamasında öğrencilerin eğitim ve öğretim düzeyleri, şahsiyetleri, amaç ve hedefleri, aklı, duyguları, bedenini, kullanabilmesi, yaratıcılığı, hatırlama gücü, konsantrasyonu, konuşmaları, mutluluğu ve dramaya bakış açıları gibi eğitsel unsurlar önemli yer tutar. (Johson; O'Neill, 1984:89-92)

Isınma, dramaya başlayabilmedir. Drama konusuna öğrenciler iyice motive edilmelidir. Adeta canlandırma aşamasının bir provasıdır. Öğretmen tarafından kontrollü bir şekilde yapılmalıdır. Sınıfın tamamı bu provaya katılarak onların birbirleriyle kaynaşmaları sağlanmalıdır. Isınma aşaması, dramaya esas teşkil eden ders konusu genel hatlarıyla sınıf bazında öğretim yöntemlerinden de yararlanılarak konunun öğrenci zihninde pekişmesi için yapılan bir enerji çalışmasıdır. Öğrencilerin tamamı konuya ısındırılmadan ders konusunun canlandırılmasının asla yapılamayacağı bilinmelidir. (Örnek:Ek'te)

c. Hayal Kurma Aşaması

Hayal kurma, insan hayatının tüm yönlerinde yer tutan bir süreçtir. Yeni bir şey bulma, problemleri çözebilme ve akıl yürütme işidir. Hayal gücü yoksa drama da yoktur. Öğrencilerin drama konusuyla ilgili hayal kurabilmeleri dramanın canlandırma aşamasına yön verir. Hayal kurma aşaması; öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkarmada, öğrenmeye hazır olmada, düşüncelerdeki esnekliğin ortaya konulmasında, yeni fikirlerin üretilmesinde önemli bir aşamadır.

Bu aşamada öğrenciler; özgürlük, sabır, merak, sevgi, saygı, deneme, araştırma, sınama, bulma, prototiptenkurtulma gibi belirgin özellikler kazanır. (Slade, 1971:42) Öğrencilerin his dünyası yeni boyutlar kazanarak heyecanlarının arttırılmasına çalışır.

Hayal kurma, ısınma aşamasında pekişen ders konuları üzerinde yapılır. Öğrencilerin gözlerini kapatarak, arkaya yaslanmaları ve ısınma aşamasında tartışılan konu üzerinde neler hayal edebilecekleri öğrencilerden istenir. Belli bir zaman sürecinden sonra öğrencilerden neler hayal ettikleri sorulur.

Her öğrenci hayalini anlatır. Anlatılan hayaller üzerinde tartışma, rol yapma, canlandırma, gösterme taklit etme çalışmaları yapılabilir. Böylece öğrenciler drama oynamaya hazır hale getirilir. (bkz, örnek ek'te). Ayrıca hayal kurma aşaması, dramadaki rollerin neler olabileceğini de ortaya çıkarması bakımından dramanın en önemli aşamaları arasında sayılmaktadır.

d. Rol Dağıtım Aşaması

Rol; inceleme, analiz ve doğruyu aramaktır. Dramadaki bir karakterin duygu ve düşüncelerini veya herhangi bir nesnenin görev ve fonksiyonlarını canlandırmaktır. (Dirim, 2002:46). Öğrencilerin canlandıracağı rolü seçmesinde ve canlandırmasında zihinsel, bilişsel süreçlerin yanında beş duyunun önemli bir yeri vardır. Yani, öğrencilerin canlandıracağı rol ile kişiliği arasında muhakkak bir ilişki vardır. Drama öğretmeni öğrencilerin seçtiği rolü üzerinde özellikle tartışma yaparak öğrencinin neden, niçin bu rolü seçtiği tartışılmasına çalışılmalıdır. (bkz. örnek; Ek'te). Bazı öğrenciler de verilen bir rolü çeşitli sebeplerden dolayı kabul etmeyebilirler. Bu durumlarda zorlamaya başvurulmamalıdır. Niçin rolü kabul etmediği grup içinde tartışılmalı ve öğrencinin belki de beğenmediği, önemsemediği "rol" ün sadece bir canlandırmadan ibaret olduğu ortaya konularak "ikna" metoduna gidilmelidir. Bu "rol" canlandırılmayınca dramanın oynanamayacağı, bu rol'e olan "ihtiyaç" vurgulanmalıdır. Rol dağıtımında drama öğretmeni çok duyarlı davranmalı ve her rolün drama için hayati bir değer taşıdığı düşüncesi "drama" oynayacak olan öğrencilerde benimsemeleri sağlanmalıdır. Drama rol dağıtımına dayanır. Duygu, düşünce, bilgi, söz, hareket, taklit, eylem, iletişim, tutum, değer yargıları ve nihayet öğrencilerin birbirleriyle olan ilişkileri bu aşamaya bağlıdır. Dramada bir rol alıp onu oynamak kolay gibi görünse de zor bir eylem olup iç görüyü, yaratıcılığı, empatiyi ve yaşantı zenginliğini gerektirir. (Okvuran, 2000:9). Canlandırma aşamasının başarılı olabilmesi, öğrenmenin kalıcı olması, eğitim ortamının daha eğlenceli bir hal alması, soyut konuların somutlaştırılması, geçmişteki bir olayın aydınlatılması, gidilmeyecek ve ulaşılmayacak yerlere gidilmesi ve bunların sınıfa getirilmesi öğrencilerin canlandıracak rolleri benimsemesine bağlıdır.

e. Canlandırma Aşaması

Bu aşama; önceden belirlenmiş, planlanmış kurallar içinde özgürce anlatılmış olan ders konusu üzerinde oyun kurma ve bu oyunları geliştirme çalışmalarından oluşur. Yaratıcılık ve imgeleme boyutları canlandırılan rollerle birlikte kendini göstermeye başlar. (San, 1996:15) Gerek ferdi rollerde gerekse grupça yapılan canlandırmalarda yaratıcılığın en çok ön plana çıktığı aşamadır. (San, 1996:155)

Canlandırma esnasında suni davranışlara yer yoktur. tamamen doğal davranışların sergilenmesine yönelik bir süreç söz konusudur.

Bir konu yada bir düşünceden yola çıkılarak öğretmen tarafından belirlenen hedef doğrultusunda adım adım gidilerek öğrenciler, canlandıracağı rolü içinden geldiği gibi oynamaya başlarlar. (Kayhan, 2004:27) Canlandırmada rolünü üstlenmiş olan öğrencilerden yaratıcılıklarını en üst düzeyde ortaya koymaları beklenir. Bu aşamada canlandırma yani “rol oynama” ortamına girilir.

Ortamın içeriğine göre çalışma alanı düzenlenir. Öğrenme en iyi hangi ortamda gerçekleşecek ise ortam bu özelliklere göre hazırlanır. Bunun için aklımıza gelebilecek her türlü araç ve gereçler hazırlanır. Canlandırma süresince öğrencilerin neler yapacakları belirlenir. Canlandırmanın süresi planlanır ve çocuğun kendisini rahat ve güvenli hissetmesi sağlanır. Öğretmenin yönlendirmesi ile canlandırma başlar. Öğretmen, canlandırma sürecinin en önemli öğelerinden biridir. Canlandırmayı sevk ve idare edendir. (Akın, 1993:33) Bu durum dramaya ivme kazandırır: Öğretmen ; rolünü oynayan öğrencileri takdim eder, canlandırma içinde değerlendirir, oyunu durdurur, tartışma yapar, ne yapacaklarını söyler, oyunu başlatır, etkinliğin bizzat içinde olur, enerjik tavırlar sergiler, kendisi de oyuna katılarak çocukları teşvik eden bir lider konumundadır. (Morgül, 2004:19).

Öğretmen, bu aşamada öğrencilerin arkadaşı gibidir. Öğretmen-öğrenci ilişkisi dramayı canlı kılar ve onları daha kolay motive ederek canlandırılan ders konusunu öğrenilmesinin kalıcılığı sağlanır. Burada öğretmenin liderliği ve rol alanların katılımı önemlidir. (Hengel, 1995:85-90)

Bu aşamada öğrenciler rolünü oynarken başarısız olabilirler. Bu durum öğrencide alınganlık yaratarak drama oynamayı bırakmak isteyebilir. Öğretmen, rolünde başarısız olan öğrenci ile ilgilenerek onu kazanmaya çalışmalıdır. (Önder, 2000:97) Çünkü, canlandırma aşamasında kaybetmek yada kazanmak diye bir şey yoktur. Çocukların önce kimin bitirdiği, kimin en güzel oynadığı gibi meraklarını ilgi gösterilmez, desteklenmez, ödüllendirilmez ve eleştirilmezler. Önemli olan öğrencilerin içinden geldiği gibi rolünü oynaması, arkadaş grubuna katılmasıdır. Öğrencilerin canlandırma sırasında sözlü ve sözsüz olarak yaptıkları tüm aktiviteler kabul görülmeli, ancak, saldırganlığı ve etkinliği bozucu davranışları ise asla izin verilmemelidir. (Önder, 2000:97)

Bu aşamada öğrenciler, rolünü canlandırdıkça dünyası genişler. Bedeninde zihninde canlandığı role bağlı olarak öğrencilerde sosyalleşme, empati kurma, karar verme gücünde artma, dil becerilerinde gelişme, düşüncelerinde zenginleşme ve ders konusunun temel bilgilerini öğrenmede yeni oluşumlar kazanmış olurlar.

Görüldüğü gibi bu aşama öğrencilere; birçok öğrenme yaşantısı kazanmasına, çok yönlü gelişmesine, yaratıcı olmasına, ders konularını kalıcı olarak algılamasına, araştırma istek ve duygusunun gelişmesine, eğitim ve öğretimde aktif bir rol almasına, kendini ifade edebilmesine, öğrenme isteğinin artmasına yardımcı olmaktadır. (Bkz. Ek:Örnek uygulama:Canlandırma)

f. Rahatlama Aşaması

Bu aşamada öğrenciler canlandırma ortamında yaratılan hayali ortamdan çıkarak gerçek dünyaya dönüş yaparlar. Böylece canlandırmada rol alan öğrenciler yaşadığı rol sürecine kendi yaşamı ile ilişkilendirerek öğrendiklerini analiz etme fırsatını bulurlar. (Sözer, 2006:97)

Rahatlama çalışmaları hem fiziksel, hem de zihinsel rahatlama için yapılır. Çalışmalar sürecinde öğrencilerin yaşadığı olumlu etkileşimler ve iletişim sonucunda enerji birikimi yaşanır. Bu aşamada oluşan bu enerjiyi boşaltmak, öğrencileri rahatlatmak ve uygulamanın bittiğini hissettirmek amaçlanır. (Sözer, 2006:96)

Rahatlama aşaması olmadan uygulama bitirilirse öğrenciler bu enerjiyi başka şekilde kullanarak boşaltmak isteyebilir ve bu da bazen yıkıcı sonuçlar doğmasına neden olabilir. Bu sebeple her canlandırma aşamasında sonra mutlaka rahatlama çalışmasına yer vermek gerekir. Rahatlama aşamasında; canlandırmada rol alan öğrencilerle tartışma yapılır. Bu tartışmalara sınıftaki diğer öğrencilerin de katılımı sağlanmalıdır. Böylece drama sadece oynananların değil sınıfa ait olduğu hissi de verilmelidir. Paylaşıcılık ve bütünlük uygulanmalıdır.

Rahatlama aşamasında canlandırma süreci yeniden gözden geçirilebilir. “Canlandırma süresince neler yaşadınız, nerelerde güçlük çektiniz, neler hissettiniz ve neler öğrendiniz?”, sorularına cevaplar aranır. Bu sorulara cevaplar aranırken öğrencilerin güven kazanmaları, uyum sağlamaları, gözlem yeteneklerinin geliştirilmesi ve enerjilerinin boşaltılmasına çalışılır. Bütün bu çalışmalar müzik eşliğinde yapılabildiği gibi tartışmaların bedensel olarak taklitleri de yapılabilir. Kontrol tamamen öğretmendedir. (Bkz:Örnek uygulama:Rahatlama)

g. Değerlendirme Aşaması

Bu aşama dramaya vesile olan ders konusunun kazanımlarının (hedef-davranışlarının) gerçekleşmesi ile ilgili olan yargılar yer alır. Bu yargılar drama yapan öğretmenler tarafından belirlenmelidir. (Bkz:Örnek Uygulama:Değerlendirme) Drama sürecinde öğrencilerin, draması yapılan ders konusunun hangi hedef-davranışlarının kazanılıp kazanılmadığını hataların nerelerde yapıp-yapılmadığını ve yapılan drama çalışması ile öğrencilerin ne durumda olduklarını eleştirel bir ifade ile ortaya konulur.

Sonuç ve Değerlendirme

“İlköğretimde Drama”, bir sınıf öğretmenin müfredat programlarına uygun olarak sınıfında işleyecek veya işlemiş olduğu ders konularının öğretmenin liderliğinde öğrenciler tarafından canlandırılmasıdır. Canlandırılacak olan konuyu başarılı olması öğretmenin drama eğitimini almış olmasına bağlıdır.

Drama, Batı Avrupa'da yaklaşık 40 yıldır her kademedeki okullarda bir ders olarak okutulmakta ve yine her kademedeki okullardaki derslerin konuları drama yöntemiyle verilmesine çalışılmaktadır.

Ülkemizde ise drama ile derslerin işlenmesi hususu 1968 ilköğretim programlarında yer almasına rağmen drama uygulamalarının yapılamadığını görmekteyiz. Bunun nedeni öğretmenlerimizin drama eğitimini almamış olmalarındandır. Dramanın bir bilim ve sanat işi olduğu bilinmelidir. Yeterli drama bilgileri ile donatılmamış bir öğretmenin drama yapmak istemesi faydadan çok zarar verebilir. Öğrencilerin duyu ve düşünce gelişimleri, etik ve estetik değerleri zedelenebilir. Drama yapacak olan öğretmenlerin bu kriterlere dikkat etmeleri gerekir. Çünkü drama bir oyun değildir. Sadece oyunsu öğeleri içerir. Oyunu bir araç olarak kullanır. Aksi takdirde drama, oyuna feda edilmiş olur. Halbuki ilköğretimde drama; öğrencilerin bilişsel, sosyal, fiziksel, cinsel, duygusal ve psikomotor gelişimlerine etkileri vardır. Etkiler aktivitelerle sağlanır. Aktiviteler ile gelişimin bütün evreleri eyleme geçerek öğrenci davranışları yeni boyutlar kazanır. Çünkü drama ile işlenen bir ders konusu öğrenci nezdinde hem eğlenceli olmakta hem de yaparak-yaşayarak öğrenilen bilgilerin kalıcılığı sağlanmaktadır. Böylece öğrencilerin birikmiş olan enerjileri drama ile boşalmakta, eğitim ve öğretim ise kolaylaşmaktadır.

İlköğretimde drama bir ders olarak eğitim fakültelerinin İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı ile Okul Öncesi Bölümlerinde 1998 tarihli yeni ders programı ile uygulamalı olarak okutulmaya başlanmıştır. Drama dersinin üniversitelere geç konulmasının sebebi bu dersi okutacak olan kalifiye öğretim elemanlarının yeter sayıda olmamasıdır.

Bu çalışma; Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında uygulamalı olarak verilmekte olan "İlköğretimde Drama" dersinin uygulamalı olarak nasıl yapıldığını ve öğrencilere olan etkiler örnek bir uygulama çalışması ile ortaya konulmasına gayret sarf edilerek ve bir gazili olarak drama çalışmalarımızı yurt içi ve yurt dışına duyurmayı, hedeflemektedir.

Kaynaklar

- Adigüzel, Ömer. (2002). Yaratıcı Drama. *Naturel Yayınları*. Ankara.
- Akın, Meryem. (1993). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki İlkokul Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşme Düzeylerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara
- Akif, Engin. (1995) Öğretim Teknolojisi. *Pegem Yayıncılık*. Ankara.
- And, Metin. (1974). Oyun ve Büyü. *Türkiye İş Bankası Yayınları*. Ankara
- Aris, C. John. (1995). Taking Time To Act a Gide to Cross:Curricular Drama. *Heizemann Porstmouth*. New Hampshire.
- Başaran, İ. Ethem. (1976). Eğitim Psikolojisi. *Güneş Matbaacılık*. Ankara.
- Binbaşıoğlu, Cavit. (1978). Eğitim Psikolojisi. *Binbaşıoğlu Yayınları*. Ankara.
- Carl, Seachore. (1976) Psychology in Daily Life. *Appazon Press*. London.
- Dirim, Aygören. (2002). Okul Öncesi Eğitiminde Yaratıcı Drama. *Esin Yayıncılık*. İstanbul.
- Harriet, Finlay. Johson. (1987). The Dramatic Method of Teaching. *Nisbet u. d*. London. Hatipoğlu, Yonca Yeliz. (2006). *İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Hazer, Muhsin. (1997). Beden Eğitimi ve sporda Oyunla Eğitim. *Tutubey Yayınları*. Ankara.
- Hengel, Steven A. (1995). Games for Success Developing Children's Character Through
- Hilton, Francis. (1981). The Vocabulary of Educational Drama. Kemple Press. Oxon. Play. *University Press to America*. Lancham.
- John, Liz., O'Neill, Cecilly. (1984) Dorthy Heatcote Collected Writings on Education and Drama. *Anochor Bredno Ltd* Essex.
- Karabağ, Engin., Çalışkan, N. (2005). Kuramdan-uygulamaya İlköğretimde Drama. *Anı Yayıncılık*. Ankara
- Kayhan, H. Cahit. (2004) *Yaratıcı Dramanın İlköğretim 3. Sınıf Matematik Dersinde Öğrenmeye, Bilgilerin Kalıcılığına ve Matematiğe Yönelik Tutumlara Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Morgül, Mahiye. (1999). Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba. *Kök Yayıncılık*. Ankara

- Nazan, İspiroğlu. (1994). Çağdaş Eğitimde Sanat. *Demet Yayıncılık* İstanbul.
- Nutku, Özdemir. (1998) Oyun, Çocuk ve Tiyatral. *Özgür Yayıncılık*. İstanbul Okvuran, Ayşe. (1994) *Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.
- Önder, Alev. (2002). Yaşayarak Öğrenmek İçin Eğitici Drama. *Epsilon Yayınları*. İstanbul.
- Özcan, Handan. (2004) *İlköğretim V. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Peter, Slade. (1971). Child Drama. *University of London*. London
- Pollisini, Judith Kase. (1989) The Creativ Drama Book. *Anchorage Press*. New Orleans.
- Poyraz, Hatice. (1999). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak. *Anı Yayıncılık*. Ankara
- San, İnci. (1991) *Yaratıcı Drama*. Buca Eğitim Fakültesi, I. İzmir Eğitim Kongresi. sayfa:558-565. 25-27 Kasım. İzmir.
- San, İnci. (1996). *Eğitsel Yaratıcı Drama*. Yeni Türkiye. Ocak-Şubat. Sayı:7. sayfa:148-160. Ankara
- San, İnci. (2003) Drama Öğretim Bilgisi. *Naturel Yayınları*. Ankara
- MEB. (1999). İlköğretimde Drama. I. *Milli Eğitim Yayınevi*. Ankara
- Mechling, Jay. (1991). Home Ludens Schop. *Scientificus, Play and Culture..* New York
- Suna, Acun., Gülay, B. Erten. (1992). Çocuk Gelişimi. *Esin Yayıncılık*. İstanbul
- Sözer, Nilgün. (2006). *İlköğretim IV. Sınıf Matematik Dersinde Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Üstündağ, Tülay. (1998). *Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara

EK:ÖRNEK BİR DRAMA UYGULAMASI**İlköğretimde Drama**

- I. Bölüm: Drama Planı**
- Dersin Adı:** Fen Bilgisi
- Ünitenin Adı :** Vücudumuzun Bilmecesini Çözelim
- Dramanın Konusu:**Kanın Vücutta Dolaşımı
- Sınıf :** 4. Sınıf
- Yaş Grubu :** 9-10 Yaş Grubu
- Süre :** 1 Ders Saati
- Yöntem :** Anlatım, Soru-Cevap, Problem Çözme, Beden Dilini Kullanma, Empati Kurma, Tartışma
- Araç-Gereçler :**Kanın vücutta dolaşımında yer alan yapı ve organları simgeleyen kartonlar.
- Amaç :** Kanın vücutta dolaşımını sağlayan yapı ve organlarının fonksiyonlarını drama yolu ile öğrencilere öğretmektir.
- Kazanımlar :** Drama ile öğrencilere
1. Grupla çalışma bilincini geliştirme,
  2. Ders konusunu yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayabilme,
  3. Öğrencilerin hayal güçlerini kullanabilmelerini sağlayarak bilgiyi kazandırabilme,
  4. Empati kurma yeteneklerini geliştirmelerini kavratılabilme,
  5. Kanın vücutta dolaşımını sağlayan yapı ve organları öğretebilme,
  6. Neden-sonuç ilişkisini kullanarak analiz gücünü geliştirebilme
  7. İnsan bedenini kullanarak rol yapabilme becerilerini geliştirebilme' yi verebilmektir.

II. Bölüm: Dramanın İşlenişi**1. Aşama:Hazırlık**

- Öğretmen elinde dramada kullanılacak araç-gereçlerle sınıfa girer. Öğrenciler meraklı gözlerle öğretmeni izlerler. Öğretmen, "Günaydın çocuklar!" der ve masasına oturur. Yoklama yapılacağı sırada öğrenciler aralarında fısıldaşmaktadır.
- Öğretmen:** Ne oluyor, çocuklar, niye konuşuyorsunuz?
- Öğrenciler :** -Öğretmenim elinizdekiler nedir?
-Ne yapacağız onlarla öğretmenim?
-Neden getirdiniz öğretmenim?
-Bakabilir miyiz öğretmenim?
-Elime alabilir miyim öğretmenim?
-Okuldan sonra hiç görmedim öğretmenim
- Öğretmen :** -Tamam çocuklar. Elimdekilerin ne olduğunu ve ne yapacağımızı açıklayacağım. Ama önce yoklamayı yapalım. (Öğretmen yoklamayı tamamlar.)

- Öğretmen :** -Çocuklar bir tek Zeynep eksik görünüyor. Neden gelmediğini bilen var mı?
- Öğrenciler:** - Bilmiyorum öğretmenim.
- Fatma :** -Ben biliyorum öğretmenim. Zeynep ile aynı mahallede oturuyoruz. Onun dedesi çok hastaydı, bugün ameliyat olacaktı. Zeynep de kardeşine bakacakmış
- Öğretmen :** -Dedesine ne ameliyatı olacaktı, biliyor musun Fatma?
- Fatma :** Kalp ameliyatı olacaktı öğretmenim.
- Öğrenciler :** -Ne yapacaklar onun kalbini öğretmenim, yoksa kalbini mi alacaklarmış?
- Dedesinin kalbi olmazsa yaşayamaz ki öğretmenim
- Öğretmen :** -Kalbini almayacaklar çocuklar, sadece onu tedavi edip iyileştirecekler.
- Öğrenciler:** -Zaten hiç kalp alınır mı öğretmenim?
- Kalbi olmazsa insan yaşayamaz ki öğretmenim.

2. Aşama: Isınma

- Öğretmen:** -Evet çocuklar, kalp yaşamımızı sağlayan en önemli organımızdır değil mi?
- Öğrenciler:** -Evet öğretmenim.
- Çok önemli öğretmenim.
- Kalp olmasaydı yaşayamazdık öğretmenim.
- Öğretmen :** -Pekala, kalbin görevini hatırlıyor musunuz çocuklar?
- Öğrenciler :** -Hatırlıyorum öğretmenim. Kanın temizlenmesine yardımcı oluyordu öğretmenim.
- Ben hatırlamıyorum öğretmenim.
- Akciğere kirli kanı veriyordu öğretmenim.
- Hatice :** -Nefes alıp vermemizi sağlıyordu öğretmenim.
- Öğretmen :** -Kalp nefes alıp vermemizi mi sağlıyordu?Hatice'nin söylediği doğru mu çocuklar?
- Sınıf :** -Hayır öğretmenimmm....
- Ayşe :** -Akciğerlerimiz nefes alıp vermemizi sağlıyor öğretmenim.
- Öğretmen :** -Aferin Ayşe, doğru söyledin.
- Elif :** -Öğretmenim ben de kalbin görevini söyleyebilir miyim?
- Öğretmen:** -Söyle bakalım Elif?
- Elif :** -Kanı taşımada görev alıyor öğretmenim.
- Öğretmen:** -Doğru söyledin, Elif. Pekala kanı taşımada başka görev alan yapı ve organ var mı çocuklar?
- Öğrenciler :** -Damarlar var öğretmenim.
- Evet damarlar var öğretmenim.
- Bazı damarlar kirli kan, bazı damarlar temiz kan taşıyor öğretmenim.
- Öğretmen :** Doğru söylüyorsunuz çocuklar. Peki kanın temiz ve kirli olması ne demektir çocuklar?

- Öğrenciler:** -Oksijen taşırsa temiz kan olur öğretmenim.
-Karbondiyoksit taşırsa kirli kan olur öğretmenim.
-Arkadaşlarım doğru söylüyorlar öğretmenim.
-Ben de onlara katılıyorum öğretmenim.
- Öğretmen:** -Dedikleriniz çok doğru çocuklar.
- Canan :** -Öğretmenim ben de bir şey söyleyebilir miyim?
- Öğretmen :** -Söyle bakalım Canan!
- Canan :** -Damarlar, kalp ve akciğerler arasında kanın dolaşmasını sağlıyordu öğretmenim.
- Öğretmen :** -Evet Canan. Kanın taşınmasında kalp, damarlar ve akciğer iş birliği yapıyor. Biz bu iş birliğine ne diyorduk çocuklar?
- Sınıf :** -Dolaşım sistemi öğretmenimmm... (Hep birlikte)
- Öğretmen :** -Aferin çocuklar. Dolaşım sistemi nasıl işliyor çocuklar?
- Hatice :** -Kalbimizde başlıyor öğretmenim. Kalbimizde odacıklar var öğretmenim
- Öğretmen :** -Odacıkların adı neydi?Bize bunları kim söylemek ister?
- Emel :** Kulakçık ve karıncıktı öğretmenim?
- Arda :** -Karıncık, küçük karına deniliyor değil mi öğretmenim?
- Öğretmen:** -Çocuklar sizce Arda'nın dediği doğru mu?
- Öğrenciler :** -Hayır öğretmenim.
-Yanlış öğretmenim.
-Arda!karıncık kalbimizin bir odacığdır.
- Arda :** -Şimdi anladım öğretmenim. Bu karıncık kalbimizin bir odacığımış
- Öğretmen:** -Peki Hatice, kirli kan bu odacıklardan hangisinden geliyordu bize söyler misin?
- Hatice:** -Hmmm...Kirli kan toplardamarla sağ kulakçığa dökülüyor, oradan da sağ karıncığa geliyordu öğretmenim.
- Öğretmen:** -Bundan sonra kan nereye gidiyordu Gülsüm?
- Gülsüm:** -Karaciğere gidiyordu öğretmenim
- Sınıf:** -Hayırrrr. Yanlış söylüyor öğretmenim
- Merve:** -Akciğer olacak öğretmenim.
- Gülsüm:** -Aaa evet akciğer olacaktı. İkisini Karıştırdım öğretmenim.
- Öğretmen:** -Şimdi doğrusunu öğrenmiş oldun Gülsüm.
- Merve:** -Öğretmenim kan atardamarla akciğere götürülüyor değil mi?
- Öğretmen:** -Evet. Kana akciğerde ne oluyor çocuklar?
- Öğrenciler :** -Akciğerde oksijen var öğretmenim.
-Oksijen kanımızı temizliyor öğretmenim.
- Öğretmen:** -Çok iyi gidiyorsunuz çocuklar. Peki temizlenen kanımız vücudumuza nasıl dağılıyor?
- Öğrenciler :** -Akciğer toplardamarı kanımızı alıp sol kulakçığa götürüyor öğretmenim.
-Kalbimizin kasılıp gevşemesiyle de oradan sol karıncığa gidiyor öğretmenim.

- Öğretmen :** -Kanı buradan alıp bütün vücudumuza dağıtan bir yapımız vardı. Hangisiydi acaba?
- Öğrenciler:** -Toplardamar öğretmenim.
- Öğretmen :** -Hayır, o değildi çocuklar.
- Öğrenciler :** -Hımmm...Kılcaldamar mı peki öğretmenim?
- Öğretmen :** -O da değildi. Hatırlamaya çalışın çocuklar.
- Ayşe :** -Aort atardamarıydı öğretmenim.
- Öğretmen :** -Aferin Ayşe. Demek ki kanı bütün vücudumuza dağıtan organımızın adı neymiş?
- Sınıf :** -Aort atardamarı öğretmenimmm..
- Öğretmen:** -Şimdi doğru söylediniz çocuklar. Kanımız, organlarımızın iş birliği ile vücudumuzda dolaşarak yaşamamızı sürdürmemizi sağlıyor
- Öğrenciler:** -Öğretmenim o zaman organlarımız bütün gün çalışıyor mu? Hiç uyumuyorlar mı öğretmenim? Dinlenmiyorlar mı öğretmenim?
- Öğretmen:** -Hepimizin bir görevi olduğu gibi organların da bir görevi var çocuklar. Onların görevi de bütün gün çalışarak insanın hayatının devam etmesini sağlamak. Çocuklar şimdi sizinle çok zevkli, eğlenceli ve öğretici bir çalışma yapacağız.

3. Aşama:Hayal Kurma

- Sınıf :** -Ne yapacağız öğretmenim?
- Öğretmen :** -Hep beraber hayal kuracağız çocuklar.
- Öğrenciler:** -Öğretmenim ben hayal kurmasını çok seviyorum
-Ben de öğretmenim.
-Neyi hayal edeceğiz öğretmenim?
- Öğretmen :** -Şimdi herkes gözlerini kapatsın. Hepiniz dolaşım sisteminde hangi yapı ve organların görev aldığını biliyorsunuz. Sizler de kendinizi bunlardan birinin yerine koyun ve insan vücudunda görev aldığımızı hayal edin bakalım.
- Sınıf :** -Tamam öğretmenimmm....
- Gülsüm:** -Öğretmenim Ayşe gözünü kapatmadı
- Ayşe:** -Hayır öğretmenim kapatıyorum. Asıl o kapatmadığı için benim gözlerimi kapatmadığımı görüyor.
- Öğretmen :** -Tamam çocuklar, haydi gözlerinizi kapatın ve hayal kurmaya devam edin. (Belli bir süre sonra)
- Merve :** -Ben bitirdim öğretmenim.
- Gülsüm:** -Ben daha bitirmedim öğretmenim. Merve susar mısın?
- Öğretmen :** - Birbirinize karşı saygılı olun çocuklar. Bir daha böyle konuştuğunuzu duymak istemiyorum. Ben süre bittiğinde size haber vereceğim. Şimdi sesiz olun ve hayal etmeye devam edin bakalım. (Birkaç dakika sonra)
- Öğretmen :** -Çocuklar hayaliniz bittiyse gözlerinizi açabilirsiniz. Parmak kaldırarak neler hayal ettiğinizi anlatın bakalım.

- Merve :** -Benim hayalim bitti öğretmenim, ben anlatabilir miyim?
Öğretmen : -Söyle bakalım Merve ne hayal ettin?
Merve : -Öğretmenim kalp olduğumu hayal ettim. kanı odacıklarımında misafir ettim öğretmenim.
Canan: -Ben kalp olsaydım, damarların kanı bana getirip götürürken hangi yolu izlediğini hayal ederdim öğretmenim.
Ayşe : -Ben de kalp olduğumu hayal etmiştim öğretmenim.
Merve : -Benim gibi kanı odacıklarda misafir ettiğini mi söyleyeceksin?
Ayşe : -Sözümü kesme Merve başka bir şey söyleyeceğim!Öğretmenim ben kalbin nasıl kasılıp gevşediğini hayal etmiştim.
Emel: -Öğretmenim şimdi de ben hayalimi söyleyebilir miyim?
Öğretmen : Tabi ki Emel. Hayalini anlat bakalım.
Emel: -Ben kan oldum öğretmenim. Bütün vücudu dolaşıyordum oksijenle temizleniyor, karbondioksit ile kirleniyordum öğretmenim.
Öğretmen : -Hayalini söylemek isteyen başka kimse var mı çocuklar?
Gülsüm : -Ben toplardamar oldum öğretmenim. Vücuttan kirli kanı aldım, kalbin sağ kulakçığına götürdüm.
Hatice: -Öğretmenim bende aort atardamarı oldum. Temiz kanı bütün vücuda dağıtıyordum.
Öğretmen: -Kim kaldı bakalım hayalini söylemeyen?
Öğrenciler : -Derya kaldı öğretmenim
Öğretmen: Evet Derya seni dinleyelim. En sona kaldığına göre hayalin ilginç bir şey olmalı.
Derya : -Evet öğretmenim şimdi hatırladım. Ben akciğer oldum. Çok büyük ve önemli bir görevim vardı ama yorucuydu.
Arda : -Neden yorucuydu Derya?
Derya: -Bana gelen kirli kanları temizleyip aort atardamarına gönderiyorum.
Arda : -Gerçekten zormuş Derya.

4. Aşama:Rol Dağılımı

- Öğretmen :** Çocuklar çok güzel hayaller kurmuşsunuz. Hepinizi tebrik ederim. Şimdi bunları canlandırmaya ne dersiniz?
Öğrenciler : - Oleyyy...
 Tamam öğretmenim.
Öğretmen : -Tamam o zaman rol dağılımını yaparak başlayalım. Kim kalp olmak ister?
Merve : -Öğretmenim ben hayalimde kalp olmuştum. Ben olabilir miyim?
Ayşe : -Ama ben de kalp olmuştum öğretmenim. Ben de olmak istiyorum.
Öğretmen : -O zaman Merve sen kalbin karıncık bölümü ol. Ayşe sende kulakçık bölümü ol. Böylece ikinizde kalbin görevini üstlenmiş olursunuz.
Merve : -Tamam öğretmenim
Ayşe : -Demek seninle beraber çalışacağız Merve. Ne güzel
Merve : -Nesi güzel ya!Ben sana çok kırlıdım bir kere. Beraber çalışmak istemiyorum.

- Öğretmen:** -Aranızda ne oldu, anlatmak ister misiniz?
Merve : -Ayşe benim kalemimi düşürdü öğretmenim sonra da yerden almadı. Ona çok kırıldım öğretmenim.
- Öğretmen:** -Ayşe, senin söyleyecek bir şeyin var mı?
Ayşe : -Acelem vardı öğretmenim, yoksa verirdim.
Öğretmen : -Merve, Ayşe arkadaşın şimdi özür dilerse kabul eder misin?
Merve : -Hımmm.. Evet öğretmenim
Ayşe : -Özür dilerim Merve. Bundan sonra daha dikkat olurum.
Öğretmen : -Aranızdaki problemi hallettiyseniz beraber kalbin görevini üstlenin. Olur mu?
Ayşe-Merve: Olur öğretmenim.
Öğretmen : -Rol alma sırası kimde?
Gülsüm : -Bende öğretmenim. Kimse toplardamar olmadı ben olabilir miyim öğretmenim?
Öğretmen: -Niçin toplardamar olmak istiyorsun Gülsüm?
Gülsüm : -Çünkü vücuttaki bütün kirli kanı toplayıp onun vücuda zarar vermesini önlemek istiyorum. Çok faydalı olacağım öğretmenim
Öğretmen : -Çok güzel düşünmüşsün Gülsüm. Aferin sana.
Hatice : -O zaman ben de atardamar olmak istiyorum öğretmenim. Ben de Gülsüm gibi faydalı olurum öğretmenim.
Öğretmen : -Biliyorsunuz iki tane atardamarımız var. Bunların adı neydi çocuklar?
Sınıf: -Aort ve akciğer atardamarı öğretmenim.
Öğretmen: -Peki ikisinin arasındaki fark neydi?
Öğrenciler : - Aort atardamarı temiz kan taşıyor öğretmenim. Öğretmenim akciğer atardamarı da kirli kan taşıyor.
Hatice : -Ben temiz kan vücuda yaymak istiyorum öğretmenim. Bu yüzden aort atardamarı olmak istiyorum öğretmenim
Öğretmen : -Tamam Hatice sen aort atardamarı ol. Peki akciğer atardamarını kim olmak istiyor?
Serap : - Ben olabilir miyim öğretmenim?
Öğretmen: -Peki Serap. Kanı kim canlandıracaktı?
Emel: -Ben öğretmenim. Hem kirli kan olurum hem de temiz kan.
Derya : -Ben de kan olmak istiyorum öğretmenim.
Emel: -Ama sen akciğer olmayı hayal etmiştin.
Derya : -Evet ama şimdi kan olmak istiyorum. Lütfen öğretmenim.
Öğretmen: -Derya hayal ettiğin görevi yaparsan daha başarılı olursun.
Derya: Tamam öğretmenim, o zaman ben de akciğer olayım.
Öğretmen : -Çocuklar, rol dağılımı bittiğine göre canlandırmaya başlayabiliriz. Dersin başında merak ettiğiniz araç-gereçler vardı ya!
Öğrenciler: -Aaa, evet öğretmenim
 Biz onları unutmuştuk öğretmenim.
 Neydi onlar öğretmenim?

Öğretmen : -İşte bu araç-gereçleri konumuzu canlandırırken kullanacağız. Herkes gelip rolüne uygun kartonları alsın bakalım.

5. Aşama:Canlandırma

- (Öğrenciler dramada kullanılacakları araç-gereçleri alırlar.)
- Öğretmen :** -Çocuklar bu konumuzu canlandırmak için bir de vücuda ihtiyacımız var. Vücut kim olsun?
- Öğrenciler:** -Ben olayım öğretmenim
-Lütfen ben olayım öğretmenim.
Öğretmenim ben olabilir miyim?
- Öğretmen :** -Madem herkes vücut olmak istiyor, o zaman sınıfımız vücut olsun
- Sınıf :** -Tamam öğretmenim
- Öğretmen :** -Kan vücudumuzda dolaşmaya başlasın. Kan kimdi?
- Emel :** -Bendim öğretmenim
- Öğretmen :** -Gel bakalım buraya Emel. Şimdi kan olarak vücudu dolaşmaya başla. (Emel sınıfı dolaşmaya başlar.)
- Öğretmen :** -Çocuklar, sınıfımız vücut olduğunu göre kanı kirletmek için atıklar yapıştırın bakalım. (Sınıftakiler ellerindeki atıkları Emel'e yani kan kartonuna yapıştırırlar.) Sınıf şimdi bir konuşsun bakalım. Bu atıklar için ne diyecekler?
- Sınıf :** -Kendimizi kötü hissediyoruz.
Kirlendiğimiz için halsiz kaldık.
Temizlenip besin almamız gerekiyor.
-Atıklardan kurtulmamız gerekiyor
- Emel:** -Atıklar beni çok kirletti. Yüküm arttı, yoruldum
- Öğretmen :** -Pekala bu kirli kan vücutta her zaman böyle dolaşacak mı?Kim toplayacak bakalım çocuklar?
- Öğrenciler :** -Toplardamar öğretmenim.
- Öğretmen :** -Hadi bakalım Gülsüm sıra sende. (Gülsüm, Emel'in yanına gider ve kolundan tutar.)
- Gülsüm :** -Kirli kanı aldım öğretmenim, şimdi nereye götüreceğim.
- Öğretmen:** Sizce nereye götüreceksin çocuklar?
- Ayşe-Merve:** (Birlikte bağırırlar) Bize getirecek öğretmenim, biz kalbiz.
- Ayşe :** -Ama önce bana getirecek öğretmenim. Yani sağ kulakçığa.
- Öğretmen:** -Aferin Ayşe. Devam edin çocuklar. (Gülsüm, Emel'i yani kirli kanı Ayşe'ye verir.)
- Ayşe:** -Kirli kanı aldım öğretmenim
- Öğretmen:** - Pekala sen onu nereye vereceksin?
- Ayşe :** -Sağ karıncığa veriyorum öğretmenim.
- Öğretmen :** -Verirken nasıl bir hareket yapman gerekiyordu Ayşe?
- Öğrenciler:** -Hızlı veriyordu öğretmenim.
-Yoksa yavaş mı veriyordu öğretmenim?
- Öğretmen :** -Hayır çocuklar, iyi düşünün.
- Öğrenciler:** -Hatırlayamadık öğretmenim

- Öğretmen :** Ben söyleyeyim. (Kolları açıp kapayarak) Sağ kulakçık kasılıyor, sağ karıncık da gevşiyordu.
- Ayşe :** -Aaa, evet öğretmenim. (Kollarını kapayarak Emel'i yani kirli kanı sağ karıncığa verir.
- Merve :** (Kollarını açarak) Kirli kanı aldım öğretmenim. Hmm, ben ne yapacaktım şimdi?Öğretmenim kanı akciğer atardamarına mı verecektim?
- Öğretmen :** -Evet Merve. aferin. Akciğer atardamarı gelsin.
- Serap :** -Geldim öğretmenim. Öğretmenim ama ben görevimi bilmiyorum.
- Öğretmen :** -Serap'a ne yapması gerektiğini söyleyebilecek biri var mı?
- Gülsüm:** -Öğretmenim, Serap akciğer atardamarı olduğu için kirli kanı alıp akciğere verecek.
- Öğretmen :** -Akciğer kimdi çocuklar?
- Derya:** -Benim öğretmenim
- Öğretmen :** -Evet Serap. Şimdi kirli kanı alıp akciğere götür bakalım.
- Serap:** - (Emel'i kolundan tutar) Gel kirli kan, seni şimdi akciğere veriyorum. (Derya'ya verir.)
- Öğretmen :** -Evet akciğer şimdi de sen görevini yap bakalım.
- Derya :** - (Emel'i çekerek) Gel kirli kan. Şimdi seni temizleyeceğim.
- Öğretmen :** -Derya kanı temizlemen için neye ihtiyacın vardı?
- Derya :** -Oksijene ihtiyacım var öğretmenim.
- Öğretmen :** Pekala, oksijen ihtiyacını karşılayan için önce hangi görevini yerine getirmen gerekiyor?
- Derya :** -Hmm.. Nefes alıp vermem gerekiyor öğretmenim
- Öğretmen :** -Çocuklar sınıfımız vücut olduğuna göre hep beraber nefes alıp verelim o zaman. (Sınıf nefes alıp verir.)
- Merve :** Öğretmenim bu arada kalbimiz de hep çalışıyor ya. Biz de Ayşe ile kalp sesi çıkaralım mı?
- Öğretmen :** Evet çok güzel olur, hadi yapın babalım.
- Ayşe-Merve:** Dum dum, dum dum... , diyerek kalp sesi çıkarırlar.
- Öğretmen :** Derya sen oksijenini aldığına göre görevini yapabilirsin.
- Derya :** Tamam öğretmenim. Ohhh seni şimdi temizleyeceğim kirli kan. (Emel kendi etrafında döner ve temizlenmiş kan kartonunu alır.)
- Emel :** -Ohhh...Temizlendim. (içini çeker.) Temiz olmak ne güzelmiş. Kirli kan olmaktan sıkılmışım
- Öğretmen:** -Tamam, şimdi temiz kanı kim alacak?
- Hatice:** -Öğretmenim, ben temiz kanı alacağım ama sol karıncıktan alacaktım. Akciğerden almayacaktım öğretmenim.
- Öğretmen :** -O zaman bize akciğerden temiz kanı alacak bir damar lazım. Bu damarın adı neydi çocuklar?
- Öğrenciler:** -Akciğer toplardamarı öğretmenim. (sınıf hep birlikte söyler)
- Öğretmen :** -Kim canlandırmak ister bu rolü?
- Ayşegül :** -Ben olurum öğretmenim.
- Öğretmen :** -Pekala Ayşegül. Ne yapacağını biliyorsun değil mi?

- Ayşegül :** -Evet öğretmenim. Akciğerden temiz kanı alıp kalbin sol kulakçığına vereceğim. (Ayşegül, Emel'i yani yemiz kanı alıp Ayşe'ye yani sol kulakçığına verir.)
- Ayşe:** -Temiz kanı aldım öğretmenim. Şimdi onu sol karıncığına vereceğim. (Ayşe ve Merve birlikte hareket eder. Ayşe hareket ederek kasılır, Merve ise gevşeme hareketi yaparak kanı alır.)
- Merve :** -Temiz kanı aldım öğretmenim.
- Öğretmen :** -Çok güzel gidiyor çocuklar, çok iyi yapıyorsunuz. Merve temiz kanı kime vereceksin şimdi?
- Merve :** -Kasılarak aorta vereceğim öğretmenim.
- Öğretmen:** -Doğru Merve. Aort kimdi?
- Hatice:** Bendim öğretmenim. Sıra bende.
- Öğretmen:** -Tamam Hatice. Şimdi Merve kasılarak temiz kanı yani Emel'i sana versin. Sen de görevini tamamla.
- Hatice :** -Temiz kanı aldım, şimdi en son görev bana düşüyor. (Hatice temiz kanı yani Emel'i kolundan tutar.)
- Temiz kanı vücuda dağıtıyorum.
- Öğretmen :** -Hadi bakalım Emel sen de Hatice ile vücudu dolaşarak gerekli yerlere temiz kan ulaştırmış ol bakalım.
- Emel :** -Tamam öğretmenim.
- Öğretmen :** -Sınıf sizde vücut olduğunuza göre temiz kan geldiği için güzel şeyler söyleyin bakalım.
- Sınıf :** -Yaşasın temiz kan geldi.
Rahatladık.
Tertemiz olduk.
- Öğretmen:** -Temiz kan bize iyi besinler getirdi.
-Aferin çocuklar. Çok güzel canlandırdınız. Güzel bir drama oldu hepinizi tebrik ederim.

6. Aşama:Rahatlama

- Öğretmen :** -Çocuklar oynadığınız drama sizin hoşunuza gitti mi?
- Öğrenciler :** -Evet öğretmenim.
-Çok güzeldi öğretmenim.
- Öğretmen :** -Peki çocuklar bu oyunu oynarken neler hissettiniz?
- Gülsüm :** -Kirli kanın vücuda zara vermesini önlediğim için önemli biri olduğumu hissettim öğretmenim.
- Mahmut:** -Ben de toplardamar olsaydım, kendimi Gülsüm gibi önemli hissederdim öğretmenim.
- Öğretmen :** Peki kan kimdi?O neler hissetti bakalım?
- Emel:** -Bendim öğretmenim. Vücudun her yerini gezdiğim için çok bilgili biri olduğumu hissettim öğretmenim.
- Ahmet :** Her yeri gezen çok bilgili olmaz ki öğretmenim.

- Emel :** Olur Ahmet. Orada yeni kişilerle tanıştım. Onlardan yeni bilgiler öğrendim.
- Öğretmen:** -Emel doğru söylüyor Ahmet. Başka neler hissettiniz?Söylemeyen arkadaşlarınız söylesin.
- Hatice:** Vücudumuza temiz kanı dağıttığım için çok mutlu olduğumu hissettim öğretmenim
- Derya:** -Ben de kirli kanı temizlediğim için çok yararlı olduğumu hissettim öğretmenim.
- Serap :** Öğretmenim ben de kalbe yardım ederken yardımsever biri olduğumu hissettim.
- Öğretmen:** -Gördüğüm kadarıyla çoğunuz çok önemli olduğunuzu hissetmişsiniz. Başka böyle düşünen var mı?
- Ayşegül :** -Öğretmenim ben kalbe yardım ederken yardımsever biri olduğumu hissettim.
- Ayşe:** -Vücudumuzun hayatta kalması için ne kadar önemli görevimizi olduğumu hissettim öğretmenim.
- Merve :** -Evet öğretmenim. Ben de bunu hissettim.
- Öğretmen :** -Pekala çocuklar güçlük çektiğiniz yerler oldu mu?
- Ayşegül :** -Ben güçlük yaşamadım öğretmenim. Severek oynadım.
- Serap :** -Ben de güçlük yaşamadım öğretmenim. Rolümü çok beğendim.
- Gülsüm :** Öğretmenim ben kirli kanı taşımakta zorluk çektim.
- Öğretmen :** -Nerede zorlandın Gülsüm?
- Gülsüm :** -Öğretmenim kirli kanı toplayınca yüküm arttı ve yoruldum. Bu yüzden zorlandım.
- Hatice :** -Ben de temiz kanı vücuda dağıtmakta güçlük çektim öğretmenim
- Meltem:** -Ben de Hatice'nin yerinde olsaydım zorlanırdım öğretmenim.
- Emel :** -Öğretmenim kirli kan olarak temizlenirken güçlük yaşadım.
- Hatice :** -Çok kirli olduğun için mi güçlük yaşadın Emel?
- Emel:** -Evet Hatice temizlenirken çok yoruldum çünkü.
- Derya :** -Ben de kirli kanı temizlerken nefes almakta güçlük çektim öğretmenim.
- Öğretmen :** -Sizce arkadaşınız neden böyle güçlük çekmiş olabilir çocuklar?
- Öğrenciler:** -Bilmiyorum öğretmenim.
-Ben olsam güçlük yaşamazdım öğretmenim.
-Belki de oksijeni az kalmıştır öğretmenim.
- Derya :** Evet, oksijenim az kaldığı için güçlük yaşadım öğretmenim.
- Merve :** -Öğretmenim ben de kasılırken ve gevşerken güçlük çektim.
- Ayşe :** -Kirli kanla, temiz kanı yerlerine verirken güçlük çektim öğretmenim.
- Öğretmen :** -Neden Ayşe?
- Ayşe :** Birbirine karıştırırım, yanlış yere veririm diye korktum öğretmenim.
- Öğretmen :** Epey güçlük çekmişsiniz çocuklar. Peki canlandırmada neler yaşadınız?
- Emel:** Kirli kandan sonra temiz kan oldum, bunun mutluluğunu yaşadım öğretmenim.

- Ayşe:** Kalbin vücut için ne kadar önemli olduğunu düşündüm, bunu yaşadım öğretmenim.
- Merve :** - Ben de Ayşe'nin yaşadıklarını yaşadım öğretmenim.
- Hatice :** Temiz kanı tüm vücuda dağıttım, bunun mutluluğunu yaşadım öğretmenim.
- Öğretmen :** -Gülsüm sen ne yaşadın bizimle paylaşmak ister misin?
- Gülsüm:** -Tabii ki öğretmenim. Kirli kanın vücuttan toplanmasını sağladım, bunun sevincini yaşadım öğretmenim.
- Derya:** -Oksijenim biter diye korku yaşadım öğretmenim.
- Elif :** -Neden Derya?
- Derya:** -Oksijenin biterse nefes de alamazdım, kanı da temizleyemezdim.
- Elif :** Haklısın Derya, ben de senin gibi korku yaşadım.
- Öğretmen :** -Serap ve Ayşegül siz neler yaşadınız?
- Serap :** Kirli kanı akciğere verdim öğretmenim, bunun heyecanını yaşadım öğretmenim.
- Ayşegül :** -Ben de temiz kanı sol kulakçığa verdim, bunun mutluluğunu yaşadım öğretmenim.
- Öğretmen :** Çok güzel çocuklar. Bu dramının sonunda neler öğrendiniz bakalım?
- Ayşe :** -Kalp olmazsa insanın yaşayamayacağını öğrendim öğretmenim öğretmenim.
- Hatice :** Aort atardamarının temiz kanı tüm vücuda dağıttığını öğrendim
- Öğretmen :** Neymiş çocuklar aort atardamarının görevi?
- Sınıf :** -Temiz kanı vücuda dağıtmak öğretmenim.
- Emel :** -Kanın hiç kirli kalmadığını öğrendim öğretmenim.
- Derya :** -Kirli kanın akciğerdeki oksijenle temizlendiğini öğrendim öğretmenim.
- Gülsüm :** -Toplardamarın, kirli kanı vücuttan toplamasını sağladığını öğrendim öğretmenim.
- Ayşegül :** -Temiz kanın sol kulakçığa gittiğini öğrendim öğretmenim.
- Serap:-** Akciğer atardamarının kirli kanı akciğere verdiğini öğrendim öğretmenim.
- Öğretmen :** -Aferin çocuklar. Merve sen ne öğrendin?
- Merve :** -Temiz kanı aort atardamarına verirken kalbin kasıldığını öğrendim öğretmenim.
- Öğretmen :** -Hepinizin bir şeyler öğrenmesi beni çok mutlu etti çocuklar. Yaptığımız bu dramayla kanın vücutta nasıl dolaştığını ve yardımcı olanyapı ve organların neler olduğunu böylece pekiştirmiş olduk değil mi?
- Sınıf :** Eeeeeet öğretmenim.

7. Aşama:Değerlendirme

Bu drama sonunda öğrenciler;

1. Grupla çalışma bilincini kazandılar.
2. Ders konusunu yaparak-yaşayarak öğrendiler,
3. Öğrenciler hayal güçlerini kullanarak bilgiyi kazandılar.
4. Empati kurma yeteneklerini geliştirdiler.
5. Kanın vücutta dolaşımını sağlayan yapı ve organları öğrendiler.
6. Neden-sonuç ilişkisini kullanarak analiz gücünü geliştirdiler.
7. İnsan bedenini kullanarak rol yapabilme becerilerini geliştirdiler.